

BARNEOMBUDET

**Forebygging og håndtering av mobbing i
barnehagen**

Kjersti Botnan Larsen

Oversikt – hva skal jeg snakke om?

- Barnehagens forpliktelser - regelverk
- Arbeide for å forebygge og håndtere mobbing

Hvilket ansvar har barnehagene?

- Grunnloven
- Barnekonvensjonen
- Barnehageloven
- Rammeplanen

Grunnloven § 104

Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.

Fra rammeplanen – 1. barnehagens verdigrunnlag

«Alle barnehager skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som [...] barnekonvensjonen»

Alle som jobber med barn skal kjenne til barns rettigheter

- Barnekonvensjonen gir barn grunnleggende menneskerettigheter
 - Bygger på et barnerettighetsperspektiv
 - Rettighetene må se si sammenheng
 - Skal oppfylle, respektere og beskytte barns rettigheter
- Art. 42 – Plikt til å gjøre konvensjonen alminnelig kjent blant voksne og barn.
 - Alle som jobber med og for barn, må læres opp i
 - Hva er en barnets beste-vurdering?
 - Hva betyr barns rett til beskyttelse mot vold?

Rammeplanen

Fagområde: Nærmiljø og samfunn

Personalet skal

- *gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen*

Artikkel 19 nr 1 – Beskyttelse mot vold

Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnytting, herunder seksuelt misbruk, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.

Rett til beskyttelse alle former for vold

- Alle former for vold mot barn skal forhindres.
 - Omfatter også mobbing og andre krenkelser i barnehagen
 - Fra voksne og barn
 - Hyppighet, alvorlighetsgrad eller om skaden har blitt voldt forsettlig eller ikke, er ikke forutsetninger som inngår i definisjonene av vold
- Barnehager har ansvaret når barna er under deres omsorg.

Skal treffe alle egnede... tiltak

- Opplæringsmessige tiltak
 - Ta opp og bekjempe holdninger, tradisjoner, skikk og bruk, atferd som tolerer og bidrar til vold mot barn,
 - Bidra til å øke barnas livsferdigheter, kunnskap og engasjement
 - Høyne kompetansen til fagpersoner som arbeider med barn

Omfatter for barn

- Tilrettelegging av sannferdig, lett tilgjengelig og alderstilpasset informasjon som bidrar til og lærer dem å mestre livet, beskytte seg selv og passe seg for og takle farer, herunder
 - farer digitalt
 - opplæring i hvordan de skal utvikle positive forhold til jevnaldrende og bekjempe mobbing,
 - opplæring i og bevisstgjøring om barns rettigheter generelt – og særlig retten til å bli hørt og få sine synspunkter tatt alvorlig

Barnehageloven og rammeplanen

- § 1 – barnehagens omsorgsplikt.
- § 2 - barnehagene skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon.
- §§ 1 og 2 innebærer at barnehagene er forpliktet til å skape trygge og gode barnehagemiljø og forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelseser.
- § 3 - barns medvirkning. Fastsetter bl. a. at barna selv skal kunne gi uttrykk for hvordan de har det i barnehagen.

1. barnehagens verdigrunnlag

Livsmestring og folkehelse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen.

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

3. barnehagens formål og innhold

- **Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap**
- **Personalet skal**
 - støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner
 - samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap
 - støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger
 - støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
 - forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

Felles forståelse?

forebygge, stoppe og følge opp diskriminering,
utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige
samspillsmønstre.

Noen utfordringer

- For snakke om forebygging og håndtering av mobbing er det nødvendig å vite hva det er.
- Lite forskning om mobbing i barnehagen
 - I mange tilfeller prøver vi å bruke forskningen på skole på barnehage.
- Flere forståelse av mobbing- hva passer i barnehagen?

En vanlig definisjon av mobbing

Gjentatte negative handlinger, fra en eller flere, mot en som kan ha vanskelig for å forsvare seg

- Erling Roland (2014) Mobbingens psykologi

En ny definisjon av mobbing i barnehagen

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet..

Ingrid Lund m.fl. (2015) Hele barnet – hele løpet

Må ikke bli for «firkanta»

- Ikke legge lista for høyt – det har skjedd i en del skoler
 - Bagatellisering – «dette er ikke mobbing»
- Høre på det barna sier – betydningen av deres opplevelse
 - Hvordan kommer den til uttrykk hos små barn?
- Det viktigste er å følge med på om barna har det trygt og godt i barnehagen, om de ikke har det må barnehagen gjøre noe
 - Rammeplanen viser til både mobbing og krenkelser
 - Handler også om å jobbe med relasjoner og sosial kompetanse
- Et finmasket blikk – hva ser du etter?

Hvordan gjøre dette?

Hvordan følge opp dette?

- Systematisk arbeid og rutiner
 - Felles forståelse
- Holdninger
 - Barnesyn
 - «Mobberer og mobbeoffer»
- Kunnskap
- Ferdigheter
 - Krever trening

Viktig med tydelig ansvar og involvering av personalet

- Styrer har et særskilt ansvar for arbeidet mot mobbing
 - Skal også sørge for at de ansatte har den nødvendige kompetansen til å arbeide mot mobbing
 - Kunnskap – holdninger og ferdigheter
 - Kunne anvende
 - Styrers prioritering og holdning til arbeidet «smitter»
- Men: hele personalet må involveres i arbeidet
 - «hele barnehagen tilnærming»
 - Alle må følge med, stoppe og varsle om de oppdager mobbing eller at barn av andre grunner ikke har det trygt og godt i barnehagen.
 - Må ikke legge lista for høyt

Arbeid mot mobbing har flere komponenter

- Fremme
- Forebygge
- Håndtere

Håndtering av enkeltsaker

- *Følge med og fange opp*
- Stoppe
- Melde fra til styrer
- *undersøke saken*
- følge opp (sette inn tiltak, evaluere og justere)

Særskilt sårbare barn

- Skjerper ansvaret til barnehagene
- Må vite hva det vil si å være sårbar.
 - Hvem er det?
- Skal identifiseres – innebærer en plikt til å følge med på barna
- Forebygging?
- Håndtering?

Kompetanse om bl.a.:

- Trygge og gode barnehagemiljø
- Forebygging
- Avdekking
- Håndtering
- Kunnskap om hva som virker

I håndteringen av saker husk

- Barns rett til å bli hørt - Art. 12
- Dere skal vurdere barnets beste - art. 3
- Rett til liv og utvikling - Art. 6
 - Bidrar de tiltakene vi setter inn til barnets utvikling; sosialt? Personlig? Etc.
- Ikke diskriminering - Art. 2

Art. 2 – Hvordan kan dette ha betydning i arbeidet med trygge og gode barnehagemiljø?

- Sikrer vi alle barn trygge og gode miljø?
 - Betydningen av barnets opplevelse?
- Eks. hvilke barn hører vi?
 - Skal barn som er små høres?
 - Barn som ikke kommuniserer muntlig eller har dårlig språk?
- Hvilke barn ser vi?
 - Krever at vi kartlegger hvilke barn som kan være sårbare

Avslutning